

Toespraak Boudewijn de Groot 2010

Nationale Herdenking
15 augustus 1945

IK BEN EEN ZOON VAN GRAUWE WESTERSTRANDEN
HOEWEL HET ZAND WAAR IK TER WERELD KWAM ROOD WAS
GEKLEURD
DAARMEE VOEL IK OOK NOG STEEDS DIE VAGE BANDEN
ZE VORMEN HET BEGIN VAN WAT SINDE DIE TIJD IS GEBEURD
DAAR WAS MIJN MOEDER IN HET KWETSBAARST VAN HAAR LEVEN
DAAR KREEG ZE MIJ TEMIDDE VAN HET UITGETEERDE VUIL
EN TERWIJL DE AMPER LEVENDEN NOG DANKBAAR ACHTERBLEVEN
KIEPERDE DE JAP HAAR DODE LICHAAM IN EEN KUIL

WETEN DOE IK NIETS EN WEINIG HEB IK KUNNEN HOREN
VOELEN WAS HET ENIGE DAT IK KON
IK HEB ER STEEDS VOOR MOETEN WAKEN DIE VAAGHEID TE
VERSTOREN
NOOIT ZAL IK TERUGGAAN NAAR WAAR HET EENS BEGON
MOET IK GENIETEN VAN DE ZILVERWITTE STRANDEN
ALS IK NIET ZIEN KAN HOE ZE WEGGEREDEN WERD
OP EEN KAR MET LEVENSRESTEN, HAAR DODE LEGE HANDEN
WAARMEE OOI OM VREDE GEBEDEN WERD

NU STA IK HIER IN LICHTE WARME STEDEN
HIER STA IK EN ZING HET ALLERHOOGSTE LIED
GEZOND EN WEL GENIETEND VAN DE VREDE
MAAR WIE MIJ LIEFHAD WEET DIT ALLES NIET
MOET IK GAAN NAAR DIE ZACHTE GROENE VELDEN
EN ZOEKEN NAAR DAT ENE WITTE KRUIS
ALLEEN HAAR NAAM KONDEN ZE EROP VERMELDEN
DIE WEET IK AL – IK BLIJF MAAR THUIS

Kramat, 20 mei 1944, de plaats en dag van mijn geboorte.
Een paar maanden later werden we getransporteerd naar
Tjideng... De Hel van Tjideng.
Maar ik was een baby, een zuigeling, wat wist ik van de hel?
Wat weet ik van de ellende?
Wat kan ik zeggen?

Wat kan ik zeggen?
Als ik – kleine baby – verzadigd, voldaan, volgegeten lig te
slapen en buiten moeders en kinderen verkrampd van honger
zoeken naar iets eetbaars? Terwijl buiten het gedèk bomen
groeien met manga en klapper?

Wat kan ik zeggen?
Als ik tevreden en nieuwsgierig om me heen lig te kijken, baby
met bolle buik, terwijl buiten vrouwen en kinderen uren in de
zon staan op appèl? Terwijl buiten kinderen de stinkende riolen
leegscheppen en moeders zich vertwijfeld afvragen hoe het
einde van de dag zal zijn?

Wat kan ik zeggen?

Als ik met mijn babyvoeten speel en onschuldig plezier heb, terwijl in de huizen van de Jap vrouwen en meisjes worden afgeranseld, verkracht en vernederd? Mishandeld door een maanzieke Sonei en zijn trawanten.

Wat kan ik zeggen?

Als ik kraai van plezier, huil van ongemak en ongeduld, de buurt bij elkaar schreeuw van een simpel pijntje, terwijl buiten vrouwen en kinderen moeten zwijgen en buigen in de jappengroet?

Zwijgen moet ik.

Niet zeuren. Ik was een baby en werd verwend met gespaarde restjes.

Mijn vragen bewaarde ik voor later. Niet voor mijn moeder, die voor het einde van de oorlog in Tjideng stierf aan dysenterie. Zij kon mijn vragen niet beantwoorden.

Ik bewaarde ze voor mijn vader. Maar die zweeg – kon en wilde niets zeggen over het leven in de kampen. Zweeg voorgoed over de ellende, nadat hem was verteld dat zijn vrouw het kamp niet had overleefd. Sloot zich op in zijn hut op de boot naar Holland en zou de rest van zijn leven alle vragen afdoen met grapjes en nietszeggende antwoorden.

Hij overleefde – zijn vrouw, die met pijn en zwoegen zijn kinderen had gebaard, stierf terwijl hij in een ander kamp zat. Hoe vaak had ze bij mijn wieg, of wat daar voor doorging, gebeden om vrede en een gelukkige toekomst. Hoe graag had ze mijn vragen beantwoord. Hoe graag had ze verteld, verteld, verteld. Maar ze stierf, verdween in een kuil en zweeg voorgoed.

En samen met haar zoveel anderen die zo graag hadden willen praten en vertellen, leven en gelukkig zijn.

Wat kan ik dan zeggen?

Ik heb nog foto's van mijn moeder. Ze was danseres. Op een van de foto's staat ze, gekleed als wit vlindertje, in een dartele balletpose. Onwetend van de toekomst.

Ik heb ook een foto van mijn vader in een wit tropenpak. Een mooie, wat ijdele man – een rokkenjager misschien. Ik weet het niet: zoals gezegd, hij wilde niet antwoorden op mijn vragen.

Ongemakkelijk met het verleden.

En zo staan ze op mijn bureau. We kijken naar elkaar.

Ik vraag, zij zwijgen in hun lijstjes, achter glas.

Al die tienduizenden mensen, aan de spoorlijnen, in de kampen, ze zwegen.

Omdat ze moesten zwijgen.

Ik ben nooit in de hel geweest.

Dus, wat kan ik zeggen...?